

Õiguskantsler

Teie 25.09.2024 nr

Meie 23.01.2025 nr 16-5/250082/2500514

Nutiseadmete kasutamine koolis

Lugupeetud avaldaja

Juhtisite tähelepanu probleemidele, mida on toonud kaasa nutiseadmete liigne kasutamine. Esitasite ka teadusuuringute tulemused, mis kinnitavad, et nutiseadmete ülemäärane kasutamine kahjustab laste vaimset ja füüsilist tervist. Sarnastele järeldustele jõuti ka 19. novembril 2024. aastal toimunud õiguskantsleri inimõiguste nõukoja kohtumisel. Tänan Teid olulisel teemal arutelu algatamise eest.

Teaduskirjanduses ja avalikel aruteludel on leitud, et nutiseadmete ülemäärane kasutamine põhjustab muu hulgas laste keskendumisvõime ja lugemisoskuse halvenemist, sotsiaalmeedia- ja mängusõltuvust, küberkiusamist, vähest liikumist, sotsiaalsete oskuste kängumist ja silmade ülekoormust. Kuigi nutiseadmete kasutamise piiramine koolis vahetundide ajal võib olukorda leevendada, ei pruugi see probleemi lahendada, sest suurem osa laste nutiseadmetes veedetud ajast, mis ei ole seotud õppetööga, jääb väljapoole koolipäeva. Teadusuuringutest ei ole võrsunud üheseid soovitusi, kas ja kui suures ulatuses tuleks piirata nutiseadmete kasutamist koolis ning pole ka teada, milline oleks piirangute pikaajaline mõju.¹

Põhiseaduse kohaselt on vabadus ja sellega kaasnev vastutus reegel ning piirang põhjendamist vajav erand. Iga piirang peab olema mõeldud põhiseaduspärase eesmärgi saavutamiseks ning olema selleks sobivaim ja leebeim võimalikest; samuti peab olema võimalik tagada piirangu järgimine. Laste ja noorte nutiseadmete kasutamise reguleerimisel tuleb eristada erinevaid muresid, nendega seotud eesmärgi ja lahendusi. Sotsiaalmeediasõltuvus, füüsilise tervise kahjustamine, vaimne väsimus, keskendumisraskused, sotsiaalmeedia sisu ohtlik mõju (nt enesekahjustamisele või äärmuslusele kihutav sisu) jms on erinevad mured, mis võivad vajada erinevaid lahendusi. Lahendused ehk vabaduse ja vastutuse määr peavad erinema ka eagrupiti, samuti on oluline, et laps või noor ei tajuks piirangute tõttu tõrjutust. Mõistagi on Eesti pikaajalistes huvides see, et lapsed ja noored õpivad kasutama digivahendeid kõige mõistlikumal

¹ Vt. näiteks Böttger, T. ja Zierer, K. (2024). [To Ban or Not to Ban? A Rapid Review on the Impact of Smartphone Bans in Schools on Social Well-Being and Academic Performance](#). Education Sciences, 14(8), 906; OECD (2024) [Students, digital devices and success](#).; Rahali, M., Kidron, B. ja Livingstone, S. (2024). [Smartphone policies in schools: What does the evidence say?](#). Need autorid on öelnud, et koolis nutiseadmete kasutamise piirangute kohta on tehtud vähe uuringuid ning puuduvad andmed, millised on piirangute pikaajalised mõjud koolikeskkonnale ja õppeedukusele. Uuringute tulemused on kohati ka vastakad. Näiteks osutatakse OECD raportis mõne OECD riigi uuringuandmetele, mille kohaselt avaldas koolis kehtestatud nutiseadme keeld negatiivset mõju laste nutiseadme kasutusele väljaspool kooliaega. Nutiseadme keeluga koolide lapsed lülitasid magama minnes vähem välja sotsiaalmeedia teavitusi ja rakendusi.

moel (vt kirja p 2). Lahendusi otsides ei saa lähtuda üksnes varasemate põlvkondade teadmistest ja kogemustest, kindlasti tuleb kaasata ja usaldada ka noori endid (vt kirja p 13).

[Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus](#) (PGS) võimaldab ka praegu kehtestada kooli kodukorras reeglid nutiseadmete kasutamise kohta. Seda, kas seadust on vaja muuta, otsustab Riigikogu. Kehtestatavad piirangud peavad olema kavandatud eesmärkide saavutamiseks sobilikud, vajalikud ning mõõdukad. Peab olema selge, kuidas piirangud mõjutavad õpilaste teadmiste ja oskuste omandamist ning tervist.

Kokkuvõte

- Laste heaolu ja arengu eest vastutavad eeskätt nende vanemad. Muu hulgas peavad vanemad hoolitsema selle eest, et nende lapsed õpiks nutiseadmeid kasutama vaimset ja füüsilist tervist säästval viisil.
- Kool vastutab õpilaste füüsilise ja vaimse heaolu eest koolis. Koolis tuleb lastele õpetada digivahendite kasutamist ning ohutut käitumist ja tervislikke eluviise.
- Kool võib kodukorras kehtestada nutiseadmete kasutamise reeglid. Seejuures tuleb kasuks, kui peetakse nõu ka lapse arengupsühholoogia ekspertide ja käitumisteadlastega ning reeglite koostamisse kaasatakse kogu koolipere.
- Seadustes muudatuste tegemine õpilaste nutiseadmete kasutamise ühtsete põhimõtete kehtestamiseks on Riigikogu pädevuses.
- Lapsed ja noored tuleb kaasata nutiseadmete kasutamise reeglite koostamisse. Laste arvamuse väljaselgitamine annab reeglite kehtestajatele väärtuslikku teavet, mis omakorda aitab sätestada tulemuslikumaid reegleid. Kui lapsed on saanud reeglite koostamisel kaasa rääkida, siis nad tõenäoliselt järgivad neid reegleid meelsamini.
- Kool peab tagama õppetunnis õppetöös vajalike digiseadmete olemasolu.

Õppe kohustuslik sisu – digipädevus riikliku õppekava osana

1. [Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) (PS) § 37 sätestab igäulise õiguse haridusele ning õppimise kohustuse seadusega kindlaksmääratud ulatuses. Õppe kohustuslikku sisu põhiseadus ei reguleeri, see kehtestatakse seaduste ja nende alusel antud määruste alusel. Nii põhikooli kui ka gümnaasiumi riiklikud õppekavad sätestavad, et koolil on hariv ja kasvatuslik ülesanne. Samuti sätestavad mõlemad riiklikud õppekavad, millised pädevused tuleb õpilasel igas kooliastmes omandada. Üks selline pädevus on digipädevus ([põhikooli riiklik õppekava](#) § 4 lg 4 p 8, [gümnaasiumi riiklik õppekava](#) § 4 lg 3 p 8).
2. Riiklike õppekavade kohaselt on digipädevus „suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnast nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus“. Samuti peab põhikool ja gümnaasium kujundama õpilase enesemääratluspädevuse, mis hõlmab suutlikkust käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise ([põhikooli riiklik õppekava](#) § 4 lg 4 p 3, [gümnaasiumi riiklik õppekava](#) § 4 lg 3 p 3). Seega seavad Eesti õigusaktid sihiks õpilaste digipädevuse, mis hõlmab ka teadmisi digikeskkonna ohtudest, ning suutlikkuse oma tervist kaitsta.

3. Koolis peavad olema olemas kõik seadmed, mida kool soovib õppetöös kasutada. Kooli pidaja peab tagama muu hulgas õppekava nõuetele vastava õppekeskkonna ning võimalused õpilase arengu toetamiseks (PGS § 7 lg 1). Seda üldist nõuet on täpsustatud põhikooli riiklikus õppekavas (PRÕK). PRÕK § 6 lõike 4 punkti 2 järgi tuleb põhikooli õpilasele tagada võimalus kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning kooliraamatukogu. Õppekavast leiab ka täpsemad selgitused selle kohta, millised pädevused peab õpilane digivahendeid kasutades omandama (PRÕK § 7 p 10, § 9 p 10, PRÕK-i lisaks olevad ainekavad, mh lisa 14: õppekava läbivad teemad). Samasugused nõuded kehtivad gümnaasiumis.

Võimalikud lahendused nutiseadmete kasutamise reguleerimiseks

4. PGS võimaldab kooli kodukorras kehtestada nutiseadmete kasutamise reeglid. Paljud koolid on seda ka teinud (vt nt [Postimehe artiklit, 02.11.2024](#)). Teie hinnangul on probleem selles, et osa koole ei ole nutiseadmete kasutamist reguleerinud. Pealegi on õpetajate ja õpilaste tagasisidest selgunud, et õpilased kasutavad nutiseadmeid piirangutest hoolimata.²
5. Õiguskantsleri saab nutiseadmete kasutamisega seotud probleeme lahendada mitmel moel. Üks võimalik lahendus on see, et PGS-s sätestatakse koolidele kohustus reguleerida nutiseadmete kasutamist kooli kodukorras. Praegu on sel viisil lahendatud õpilaste vaimse ja füüsilise turvalisuse tagamine koolis. Nimelt tuleb PGS § 44 lõike 2 järgi kooli kodukorras ette näha kindel kord, kuidas peab ennetama õpilaste vaimset või füüsilist turvalisust ohustavaid olukordi ning kuidas neile reageerida, neist juhtumitest teavitama ja need lahendama.
6. Teine moodus nutiseadmete kasutamise reguleerimiseks on sätestada PGS-is need põhimõtted, millele nutiseadmete kasutamine koolis peab vastama. Selle võimaluse kasuks räägib asjaolu, et küsimuse reguleerimine seadusega teeks koolidele ka kodukorra kehtestamise lihtsamaks. See ei tähenda, et seadusega peaks paika panema kõik nutiseadmete kasutamise üksikasjad, piisab ka põhimõtete kehtestamisest. Nutiseadmete kasutamise piirangud peavad olema kavandatud eesmärkide saavutamiseks sobivad, vajalikud ning mõõdukad. Peab olema selge, kuidas piirangud mõjutavad õpilaste teadmiste ja oskuste omandamist ning tervist. Selleks on vaja nõu pidada teadlaste ja ekspertidega.
7. Piirangute kavandamisel tuleb läbi mõelda, mis on nende eesmärk: kas parandada laste keskendumisvõimet, tagada tunnis õpilaste tähelepanu, kaitsta laste silmi, panna lapsed koolis rohkem liikuma, aidata parandada õpilaste sotsiaalseid oskusi või vältida küberkiusamist. Eesmärkide sõnastamine aitab selgeks teha, millised piirangud on asjakohased, ning vältida asjatut reguleerimist. Õiguskantsleri noored nõuandjad tõid näiteks esile, et nutiseadme keelamine ei vähenda kiusamist, kui ei tegelda kiusamise juurpõhjustega.
8. Mõistagi on igasuguse piirangu kehtestamisel oluline see, et oleks võimalik kontrollida ja tagada piirangute järgimist. Praegu on see reguleeritud nõnda, et kui kooli kodukorras on sätestatud nutiseadme kasutamise reeglid ning õpilane rikub neid reegleid, on võimalik rakendada mõjutusmeetmeid, sealhulgas nutiseade hoiule võtta (vt selle kohta õiguskantsleri 25.10.2024 [seisukohta](#)).

² [OECD raportis](#) (2024) viidatakse PISA uuringus kogutud õpilaste vastuste põhjal, et 29 protsenti õpilastest kasutas nutiseadmeid keelust hoolimata.

9. Nii Eestis kui ka teistes riikides peetud aruteludes keskendutakse praegu peamiselt nutiseadmete õppetöövälisele kasutusele.³ Samas on selge, et laste arengut ning nutiseadmete kasutamise harjumusi mõjutab otseselt ka see, kui palju ning mil viisil kasutatakse nutiseadmeid õppetöös. Teadlastel ja ekspertidel tuleks koos läbi mõelda, kas vajame selles küsimuses ühtset raamistikku või soovitusi, milline on eakohane ning tervist mittekahjustav nutiseadmete kasutus õppetöös.
10. Teadlased rõhutavad, et toimivate nutiseadmete kasutamise reeglite saamiseks tuleb nende koostamisse kaasata lapsed, lapsevanemad ja õpetajad. Koos nutiseadmete kasutamise piiramisega peab ühtlasi arendama kõigi nimetatud osapoolte digipädevust.⁴

Õpetajate ja lapsevanemate roll

11. Õigusaktides piirangute kavandamisel tuleb läbi mõelda, kuidas neid piiranguid on võimalik rakendada. Näiteks on vaja analüüsida, kui suure koormuse – nii otseses kui kaudses tähenduses – paneb piirangute järgimine õpetajatele ning kuidas see mõjutab õpilaste ja õpetajate vahelist usaldust ja õpetajate autoriteeti. Rahvusvaheliselt tunnustatud haridusekspert Pasi Sahlberg on [tähelepanu juhtinud](#) Soome õpetajate murele, et neis koolides, kus nutiseadmete kasutamine on piiratud, peavad õpetajad iga päev täitma n-ö politseiniku rolli, valvates selle järele, et keegi ei rikuks kooli kodukorda. Et vältida õpetajatele politseiniku rolli pealesurumist, tuleb läbi mõelda, milliseid teadmisi ja oskusi õpetajad vajavad ning kuidas saaks reeglite täitmisele kaasa aidata kogu koolipere, sealhulgas lapsevanemad. Seetõttu on väga oluline toetada ka õpetajate digipädevust, et nad oskaksid õpilasi nutiseadmete kasutamisel suunata.⁵
12. Laste heaolu ja arengu eest vastutavad eeskätt nende vanemad (PS § 27, [perekonnaseadus](#) § 116, [lastekaitseadus](#) § 7 lg 1). Lapsevanem on kohustatud võimaldama oma lapsele õppimiseks sobivad tingimused ning tegema kooliga koostööd (PGS § 11 lg 1). On selge, et koolil pole lapsevanemate kaasabita võimalik nutiseadmete kasutamist tõhusalt ohjeldada. Koolid kasutavad vanemate kaasamiseks mitmeid mooduseid: mõnes koolis tegutseb lisaks hoolekogule vanematekogu, mõnes koolis arutavad ja lahendavad lapsevanemad konkreetseid küsimusi koosolekul. Igal juhul tuleks lapsevanemate esindajad kaasata nutiseadmete kasutamise põhimõtete koostamisse ja paluda vanemate abi nende rakendamisel. Olulised on ka lapsevanemate vahelised kokkulepped laste nutiseadmete koduse kasutamise tavade kohta (nt et öösel ei saadeta sõnumeid klassi suhtluskanalis). Laste arvates muudab nutiseadme kõrvale panemise keeruliseks just see, et teised lapsed seda ei tee (*they cannot be „off“ unless everyone is „off“*⁶). Nutiseadmete kasutamise reeglid on tõhusad, kui kool ja kodu toetavad üksteist reeglite kehtestamisel ning esitavad ühesuguseid nõudmisi⁷.

³ Nutiseadmete ja üldiselt digivahendite kasutamine õppetöös on eraldi teema, mida uuritakse, kuid mitte niivõrd keelustamise debatis.

⁴ Böttger ja Zierer (viide 1), Rahali, Kidron ja Livingstone (viide 1); Prantsusmaa ekspertide analüüs [„Enfants et écrans. A la recherche du temps perdu“](#), 2024.

⁵ Böttger, T. ja Zierer, K. (viide 1).

⁶ Rahali, Kidron ja Livingstone (viide 1).

⁷ Teadlaste hinnangul ei erine nn telefonikasvatus (*phone education*) koolis ja kodus. Nii nagu kasvatuses üldiselt, saab koolis ja klassiruumis nutiseadmete kasutamist puudutav kasvatus/harimine olla edukas siis, kui reegleid järjekindlalt rakendatakse (Vt Valkenburg, P. M., van der Wal, A. ja Beyens, I. (2024). The impact of social media on adolescents' mental health. [Children's rights in the digital world. Essay Collection](#), UNICEF the Netherlands).

Laste perspektiiv

13. Nutiseadmete kasutamise reguleerimisel tuleb silmas pidada, et nutiseadmed on tänapäeva laste elu ja identiteedi oluline osa ning reeglite väljatöötamisel ei saa lähtuda üksnes varasemate põlvkondade kogemustest ja teadmistest. [Lastele parema interneti loomise Euroopa strateegias](#)⁸ (Euroopa Komisjon, 2022) on rõhutatud, et tänapäeva lastel pole võimalik digiseadmete kasutamisest loobuda, sest teave, kooliharidus, sotsiaalsed kontaktid ja meelelahutus on üha enam internetis. ÜRO Lapse Õiguste Komitee seisukoha järgi on digivahendite kasutamine otseselt seotud laste inimõigustega: juurdepääs digivahenditele aitab lastel teostada kodaniku-, poliitilisi, kultuurilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid õigusi.⁹ Lapsed ise tunnevad, et digivahendid võimaldavad neil olla osa maailmast ning nende kaudu pääsevad nad ligi neid huvitavale informatsioonile, digivahendid aitavad neil ka lõõgastuda ning leida lohutust, kui nad on kurvad.¹⁰ Õiguskantsleri noored nõuandjad¹¹ selgitasid õiguskantsleri nõunikele, et kasutavad nutiseadmeid suures osas koolitööde tegemiseks. Vahehelistes suhtlevad nad nutiseadmete vahendusel vanematega või sõpradega, et leppida kokku näiteks elukorralduslikke küsimusi või kohtumisi. Gümnaasiumiõpilased, kes osalevad vabatahtlikus või noorsootöös, tegelevad vahetunnis ka töiste asjadega (saadavad näiteks e-kirju). Noored peavad silmakirjalikuks, et täiskasvanud saavad oma tööpäeva jooksul kasutada nutiseadmeid piiramatult, kuid lastele tahetakse nutiseadmete kasutamine vahetunnis ehk nende vabal ajal ära keelata.
14. Kuna nutiseadmed on laste elu lahutamatu osa, on laste heaolu tagamiseks esmatähtis arendada nende digipädevust, sealhulgas oskust kasutada digivahendeid nõnda, et oleks kaitstud nii vaimne kui ka füüsiline tervis. Siiski ei piisa üksnes teadmistest ja oskustest, et mõjutada laste käitumist, selleks on vaja ka motivatsiooni.¹² Õiguskantsleri noored nõuandjad selgitasid, et õpilased kasutavad nutiseadmeid vahetunni ajal sageli seetõttu, et neil ei ole muud teha. Nende sõnul motiveeriks lapsi nutiseadet vähem kasutama see, kui koolis oleks vahetunni ajal muid atraktiivseid tegevusi.
15. Laste digipädevuse arendamine ja nende ohtude eest kaitsmine peavad olema omavahel tasakaalus. Tasakaalupunkti leidmisel tuleb muu hulgas lähtuda lapse arenevate võimete põhimõttest, mis on sätestatud [ÜRO lapse õiguste konventsiooni](#) (LÕK) artiklis 5. ÜRO Lapse Õiguste Komitee on selgitanud seda põhimõtet järgmiselt: „Mida rohkem on lapsel endal teadmisi, kogemusi ja arusaamisvõimet, seda rohkem tuleb lapsevanemal, eestkostjal või muul lapse esindajal asendada lapse juhendamine ja suunamine meeldetuletuste ja nõuannetega ning hiljem võrdsetele alustele rajatud mõttevahetusega. See muutus ei leia aset ühes kindlas lapse arengutee punktis, vaid järk-järgult, kui last julgustatakse enda seisukohti väljendama.“¹³
16. Ka nutiseadmete kasutamise piirangute väljatöötamisel tuleb lähtuda eeltoodud lapse arengu põhimõttest, seejuures tuleb konsulteerida lapse arengusühholoogia ekspertidega. Laste õigusi käsitlevas teaduskirjanduses on rõhutatud, et seaduste ja reeglite koostamisel tuleb

⁸ Euroopa Komisjon koondab laste internetikasutust puudutavat teaduspõhist informatsiooni ja soovitusi [Better Internet for Kids platvormil](#) selleks eraldi loodud [teadmistekogusse](#).

⁹ ÜRO Lapse Õiguste Komitee üldkommentaar nr 25 (2021) laste õigustest digikeskkonnas.

¹⁰ Samas, laste tsitaadid.

¹¹ Arutelus osalesid peamiselt gümnaasiumiõpilased.

¹² Rozendal, E. ja de Jong, C. (2024). Digital resilience: the case for children to participate. [Children's rights in the digital world. Essay Collection](#), UNICEF the Netherlands.

¹³ ÜRO Lapse Õiguste Komitee üldkommentaar nr 12 (2009) lapse õigus olla ära kuulatud.

arvestada laste kompetentsuse ja otsustusvõime kujunemise mehhanismidega.¹⁴ Kui piirangud on eakohased ja vastavad lapse arengule, annavad need paremaid tulemusi. Õiguskantsleri noored nõuandjad arvasid, et nutiseadmete kasutamise harjumustele pannakse alus väikelapseas ning seega peaks nutiseadmete kasutamist reguleerima eelkõige algklassides. Samas leidsid noored, et nutiseadmete ülemäärase kasutamise probleemid kimbutavad ka põhikooliealisi lapsi ja seetõttu võivad ka nemad vajada suunamist, näiteks tuleks neile pakkuda vahetunnis alternatiivseid tegevusi.

17. Lapsed peavad saama reeglite koostamisel kaasa rääkida. LÕK artikli 12 ja [lastekaitseaduse](#) § 21 kohaselt tuleb lapsed igas neid puudutavas asjas ära kuulata ning otsuseid tehes arvestada nende arvamust. Kui lapsed on saanud reeglite koostamisel osaleda, siis nad järgivad neid reegleid meelsamini.

Terviklik käsitus

18. Selleks et koolis saaks laste nutiseadmete kasutamisega kaasnevad probleemid tulemuslikult lahendada, on Rahali, Kidron ja Livingstone soovitanud¹⁵:
- (i) piiritleda, milles täpselt probleem seisneb: kas näiteks selles, et lastel on keskendumisraskused, nad liiguvad koolipäeva jooksul liiga vähe, suhtlevad omavahel vahetult liiga vähe või milleski muus;
 - (ii) kasutada asjakohaseid ja mõtestatud termineid; uurimisrühm ei soovita rääkida näiteks nutiseadmete keelustamisest;
 - (iii) luua terviklik käsitus, mis hõlmab digipädevust, ohutust, privaatsuse kaitset ja nutiseadmete kasutamist koolis ja kodus;
 - (iv) mõtestada laste erinevaid vajadusi: mõni laps võib vajada nutiseadet tervislikel põhjustel või puude tõttu, mõni laps aga muudel põhjustel;
 - (v) pidada nõu kogu kooliperega;
 - (vi) tunnistada, et kõike ei ole võimalik reguleerida (piirangute kehtestamine võib küll olla kulutõhus sekkumismeetod, kuid tuleks analüüsida, kas see toimub millegi arvelt);
 - (vii) julgustada kehtestatud reegleid igal aastal üle vaatama, arvestades digikeskkonna kiiret arengut.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Haridus- ja Teadusministeerium; Sotsiaalministeerium

Kristi Paron, Kristi.Paron@oiguskantsler.ee; Andres Aru, Andres.Aru@oiguskantsler.ee; Aigi Kivioja, Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee; Atko-Madis Tammar, Atko-Madis.Tammar@oiguskantsler.ee; Kärt Muller, Kart.Muller@oiguskantsler.ee; Marje Kask, Marje.Kask@oiguskantsler.ee

¹⁴ Vt näiteks International Journal of Children's Rights erinumber, „[Special Issue: Article 5 of the Convention on the Rights of the Child: Families, Guidance and Evolving Capacities](#)“, 2020.

¹⁵ Viide 1. Professor Sonja Livingstone'i juhitava uurimiskeskuse Digital Futures for Children analüüs keskendub just koolide nutiregulatsioonile. Uurimiskeskus aitab edendada laste digiõigusi ning uurib digimaailma võimalusi ja ohte. Keskus tegutseb Londoni Majandus- ja Poliitikateaduste Kooli juures koostöös mittetulundusühinguga 5Rights Foundation.